



**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
végzése**

Az ügy száma: Pfv.II.21.091/2024/7.

A tanács tagjai: dr. Hajdu Edit tanács elnöke
dr. Osztovits András előadó bíró
dr. Darákné dr. Nagy Szilvia bíró
dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna bíró
dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna bíró

A felperes: felperes (cím1)

A felperes képviselője:

Lutter Ügyvédi Iroda (cím2) ügyintéző: dr. Lutter Zsolt ügyvéd

Az alperes: alperes (cím3)

A felperesi beavatkozó:

felperesi beavatkozó (cím4)

A felperesi beavatkozó képviselője:

dr. Török Krisztina ügyvéd (cím2)

A per tárgya: kölcsön megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Budapest Környéki Törvényszék 10.Pf.20.342/2024/6.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Gödöllői Járásbíróság 8.P.20.476/2022/29.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot a perfelvételi szaktól kezdődően új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

Megállapítja, hogy a felülvizsgálati eljárásban a felperesnek 572.714 (ötszázhetvenkétezer-hétszáztizennégy) forint felülvizsgálati eljárási költsége merült fel.

A végzés ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] 2006. február 16-án a bank mint kölcsönt nyújtó és az alperes mint adós CHF alapú kölcsönszerződést kötött gépjármű vásárlás céljából. 2010. december 31-én a bank beolvadt a felperesi beavatkozó-be. 2011. február 23-án a felperesi beavatkozó a kölcsönszerződést a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rPtk.) 525. § (1) bekezdés e) pontjára hivatkozással azonnali hatállyal felmondta.

[2] A jelen per alperese a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróságon felperesként benyújtott keresetében a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását kérte. Az elsőfokú bíróság 16.P.24.083/2015/20. számú ítéletében megállapította, hogy a kölcsönszerződés érvénytelen, amelyet akként nyilvánított érvényessé, hogy az ügyleti kamat éves százalékban kifejezett értékét 17,74 %-ban rögzítette. Ezt meghaladóan a kereset elutasította. A felek fellebbezése folytán eljárt Fővárosi Törvényszék 45.Pf.637.965/2016/8. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[3] 2019. december 4-én megkötött engedményezési szerződéssel a felperesi beavatkozó a felperesre engedményezte a kölcsönszerződésből eredő követelését, amelyről a felperes az alperest 2020. április 29-én kelt levelében értesítette.

[4] 2020. augusztus 25-én a felperes és a felperesi beavatkozó „követelés adásvételi és engedményezési szerződés első számú kiegészítése” elnevezéssel megállapodást kötött. Ebben rögzítették, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:202. §-a alapján az engedményezési szerződést kiegészítve az azzal érintett kölcsönszerződés tekintetében a felperesi beavatkozó a felperesre ruházza át az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonására, az érvénytelenség jogkövetkezményeinek érvényesítésére vonatkozó és abból eredő igények érvényesítésére vonatkozó jogát, valamint a kölcsönszerződésből eredően fennálló – bármilyen jogcímen érvényesíthető – követelése igényérvényesítési jogát.

A felperes keresete és az alperes védekezése

[5] A felperes elsődleges kereseti kérelmében a rPtk. 523. § (1) bekezdése és a kölcsönszerződés VIII.1. pontja alapján 1.917.143 forint és járulékai megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Másodlagos kereseti kérelmében – amennyiben a kölcsönszerződés érvénytelen az árfolyamkockázati tájékoztatás tisztességtelensége miatt – az érvénytelenségi ok kiküszöbölésével annak érvényessé nyilvánítását kérte akként, hogy kirovó pénznemként a forint és az ügyleti kamat az irányadó forintkamat szerződéskori értékének kamatfelárral növelt értéke legyen, és ez alapján kötelezze a bíróság az alperest – a rPtk. 523. § (1)

bekezdése és a kölcsönszerződés VIII.1. pontja szerint – 1.917.143 forint és járulékai megfizetésére.

[6] A felperes pernyertessége érdekében a felperes jogelődje a perbe beavatkozott, az alperes marasztalását kérve mindkét kereseti kérelem alapján.

[7] Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. A kölcsönszerződés érvénytelenségére hivatkozott, többek között az árfolyamkockázatról való tájékoztatás tisztességtelensége miatt is.

Az első- és másodfokú bíróság ítélete

[8] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Megítélése szerint a kölcsönszerződésnek az árfolyamkockázatot teljes mértékben az alperesre terhelő kikötése a rPtk. 209/A. § (2) bekezdése és 209. § (4) bekezdése alapján tisztességtelen, emiatt a kölcsönszerződés a rPtk. 239. § (2) bekezdése alapján teljes egészében érvénytelen. A felperes elsődleges kereseti kérelme ezért nem volt alapos.

[9] A másodlagos kereseti kérelem elbírálása körében arra utalt, hogy a Ptké. 50. § (1) bekezdése alapján a követelés engedményezésére, valamint a kölcsönszerződésből eredő jogok átruházására a rPtk. rendelkezéseit kellett alkalmazni. A rPtk. a jogok átruházását nem szabályozta, ebből következően a rPtk. alkalmazási körében a jogok főszabályként forgalomképtelenek, forgalomképesnek csak azok az alanyi jogok minősülnek, amelyeket jogszabály kifejezetten ilyennek minősített. Az érvénytelen szerződés jogkövetkezményeinek levonása iránti jogot jogszabály nem minősítette forgalomképesnek, ebből következően az önállóan nem ruházható át.

[10] A rPtk. 328. § (1) bekezdése alapján a jogosult a szerződéssel csak a követelést ruházhatja át, a szerződés érvénytelenségének megállapításához fűződő érdek nem engedményezhető. Mindezekre figyelemmel a felperes mint a kölcsönszerződésen kívül álló harmadik személy sem az engedményezési szerződés, sem az azt kiegészítő megállapodás, sem a régi Ptk. 234. § (1) bekezdése alapján nem jogosult arra, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazását közvetlenül az alperessel szemben kérje, keresetösségi joggal a másodlagos kereseti kérelem körében ezért nem rendelkezett.

[11] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A fellebbezés indokaira tekintettel utalt arra, hogy kizárólag a másodlagos kereseti kérelem körében kellett jogkérdésben állást foglalnia. Úgy ítélte, hogy a perbeli engedményezési szerződés kiegészítéseként megkötött megállapodás nem egy új, a kölcsönszerződéstől teljesen elkülönülő kötelmet, hanem a kölcsönszerződéssel összefüggő, arra alapított, azzal kapcsolatos kötelmet hozott létre, amelyre így a Ptké. 50. § (1) bekezdése alapján a rPtk. rendelkezéseit kellett alkalmazni.

[12] A Ptké. 50. § (1) bekezdése kógens szabály, az a felek megállapodásával nem írható felül, ezért egy már létrejött, a rPtk. hatálya alá tartozó kötelemből eredő forgalomképtelen jog egy újabb kötelemmel nem rendelkezhető a Ptk. hatálya alá és nem tehető így forgalomképesse. Emiatt függetlenül attól, hogy a kiegészítő megállapodást a Ptk. hatálybalépése után kötötték, a felperesi beavatkozó az érvénytelenség jogkövetkezményének levonása iránti, forgalomképtelennek minősülő jogát a felperesre nem ruházhatta át.

[13] A másodfokú bíróság utalt arra, hogy a rPtk. a jogok átruházhatóságáról nem rendelkezett, amelyből következően a rPtk. alkalmazási körében a jogok főszabályként forgalomképtelenek, forgalomképesnek kizárólag azon alanyi jogok minősülnek, amelyeket jogszabály külön forgalomképesnek minősített. A szerződés érvényessé nyilvánításának és az

érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása iránti jogot külön jogszabály nem minősítette forgalomképessé, amelyből az következik, hogy az önállóan, a szerződéses pozícióban történő alanyváltozás hiányában nem volt átruházható. A felperes ezért azt nem szerezhette meg, nem válhatott ezen jog jogosultjává, és így arra alapítottnan igényt sem érvényesíthetett, azaz a kölcsönszerződés érvénytelensége jogkövetkezményeinek levonására nézve keresetösségi joggal, aktív perbeli legitimációval nem rendelkezett.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[14] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságot új eljárásra, új határozat hozatalára utasító határozat meghozatalát kérte. Arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet a rPtk. 200. § (1) bekezdésébe, 207. § (1) bekezdésébe, 234. § (1) bekezdésébe, 237. § (2) bekezdésébe, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 3. §-ba, 6. §-ba, 123. § (1) bekezdésébe, 345. § (5) bekezdésébe és 370. § (1) bekezdésébe ütköző módon jogszabálysértő. Állította, hogy a jogerős ítélet a Kúria Gfv.VI.30.047/2021/7. számú, Gfv.VI.30.183/2021/4. számú, a Gfv.VI.30.213/2023/4. számú határozataiban, valamint a Jpe.III.60.037/2023/13. számú jogegységi hatályú határozatában kifejtett jogértelmezéstől is eltér.

[15] A felperes álláspontja szerint a másodfokú bíróság tévesen értelmezte a Kúria vonatkozó joggyakorlatát, az ítéletekből téves következtetést vont le, amikor arra a következtetésre jutott, hogy a felperesnek nincs keresetösségi joga a másodlagos kereseti kérelme előterjesztésére. A jogerős ítélet túlzott jelentőséget tulajdonított a jogátruházó szerződés tárgyát képező jog forgalomképessége vizsgálatának és jogszabálysértő módon utasította el ez alapján a másodlagos kereseti kérelmet. A Kúria vonatkozó joggyakorlata értelmében nincs jogi akadálya annak, hogy a rPtk. hatálya alatt létrejött kölcsönszerződés érvénytelensége esetére a felek olyan jogátruházó szerződést kössenek, amely kiterjed az érvénytelenség jogkövetkezményeivel kapcsolatos rendelkezési jogra is. Éppen a szerződéses szabadság elve biztosítja, hogy az engedményező az engedményezéssel egyidejűleg vagy azt követően átruházza az alapjogviszonyhoz kapcsolódóan őt megillető jogokat is.

[16] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Állította, hogy az mindenben megfelel a Kúria vonatkozó joggyakorlatában kifejtett szempontoknak.

A Kúria döntése és jogi indokai

[17] A Kúria 2. sorszámú végzésével a felülvizsgálatot a felperes engedélyezés körében előadott harmadlagos kérelmének megfelelően, a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben eltérésre tekintettel engedélyezte a Pp.409. § (3) bekezdésére alapítottnan.

[18] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta.

[19] A felülvizsgálati kérelem alapos.

[20] A felülvizsgálati kérelem alapján a Kúriának abban a jogkérdésben kellett állást foglalnia, hogy a perben becsatolt, kiegészített tartalmú megállapodást helyesen értékelve, jogszabálysértés nélkül jutott-e a másodfokú bíróság arra a következtetésre, miszerint a felperes a másodlagos kereseti kérelme vonatkozásában nem rendelkezik perbeli legitimációval.

[21] A Kúria rögzíti: a 10/2024. JEH (Jpe.III.60.037/2023/13.) a Magyar Közlönyben 2024. július 31-én került közzétételre, ettől kezdve a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 42. § (1) bekezdése alapján a bíróságokra kötelező. Aszerint, a rPtk. 328. § (1) bekezdése és 329. § (1) bekezdése [illetve a Ptk. 6:193. § (1) bekezdése, (2) bekezdése, a 2023. június 23. napjáig és a 2023. június 24. napjától hatályos (3) bekezdése] szerinti engedményezés eredményeképpen nem szállnak át az engedményesre a rá átruházott követelés alapjául szolgáló szerződés érvénytelensége esetén az érvénytelenség jogkövetkezményeinek bíróság általi alkalmazására irányuló jognyilatkozatok megtételéhez fűződő jogok.

[22] A 10/2024. JEH indokolása [71] bekezdésében kifejtettek szerint az eredeti jogosultat (engedményezőt) az alapjogviszonyból megillető egész joghalmazból az engedményest csak egy részjoghalmaz (a követeléshez kapcsolódó jogok) illetik meg. Indokolt és megalapozott ezért különbséget tenni a szerződés egészéhez (pontosabban: a szerződés eredeti teljes jogosulti pozíciójához), illetve a követeléshez kapcsolódó (ahhoz tapadó) jogok között. A [86] bekezdésben írtak szerint a szerződés érvénytelenségének jogkövetkezményei csak egységesen kezelhetők, emiatt a jogkövetkezményi igény csak a szerződés egészéhez kapcsolódó jogként fogható fel. Nem szállnak át ezért az engedményezés eredményeképpen az engedményesre a rá átruházott követelés alapjául szolgáló szerződés érvénytelensége esetén az érvénytelenség jogkövetkezményeinek bíróság általi alkalmazására irányuló jognyilatkozatok megtételéhez – mint a szerződés eredeti teljes jogosulti pozíciójához – fűződő jogok.

[23] A másodfokú bíróság helyesen mutatott rá arra, hogy a felperes nem minősül olyan harmadik személynek, akinek jogi érdeke fűződik a más személyek közötti szerződés érvénytelenségére történő hivatkozáshoz. A 10/2024. JEH vizsgálta ezt a jogi érvelést is, és az indokolás [81]-[82] bekezdéseiben rámutatott: amint azt a Legfelsőbb Bíróság már a rPtk. hatálya alatti ügyekre számtalan eseti döntésben és a 2/2010. PK véleményben is rögzítette, a szerződő feleken kívüli harmadik személy a jogi érdeke fennállása esetén kérheti az érvénytelenség megállapítását. Az engedményes (önmagában az engedményezésre tekintettel) nyilvánvalóan nem tartozik ebbe a személyi körbe, hiszen helyzete a más személyek közötti szerződés érvénytelenségével nem lesz jobb, nem kerül kedvezőbb helyzetbe, sőt elveszíti az érvényes szerződésből eredő, az engedményezéssel rá átruházott követelés érvényesíthetőségének a jogát. Nincs tehát jogi érdeke a szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti igény előterjesztésére. Ha pedig az érvénytelenség megállapítását nem kérheti, az ahhoz szorosan kapcsolódó, az érvénytelenség megállapításából következő (arra ráépülő) nem önálló alakító jogot sem gyakorolhatja.

[24] A Kúria ugyanerre az álláspontra helyezkedett a Gfv.VI.30.087/2021/7. és Gfv.VI.30.183/2021/4. számú határozataiban is, utalva arra, hogy a 2/2010. PK véleményben hivatkozott jogértelmezés is azt támasztja alá, hogy a szerződő feleken kívüli, harmadik személy – védendő jogi érdeke fennállása esetén is – csak a szerződő felek relációjában kérheti az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazását.

[25] Tévedett azonban a másodfokú bíróság, amikor a felperes és a felperesi beavatkozó között 2020. augusztus 25-én létrejött megállapodás ellenére sem látta megállapíthatónak a felperes keresetességi jogát. A Kúria előjáróban utal arra, hogy a fentiekben már hivatkozott Gfv.VI.30.087/2021/7. és Gfv.VI.30.183/2021/4. számú határozataiban is azt rögzítette, miszerint az érvénytelenség jogkövetkezményeivel kapcsolatos rendelkezési jogok mint a szerződés egészéhez kapcsolódó jogok egy kifejezetten erre irányuló, jogátruházó szerződéssel átkerülhetnek az engedményeshez.

[26] A Kúria a Gfv.III.30.213/2023/4. számú és Gfv.VI.30.257/2024/4. számú határozataiban már vizsgálta a perbelivel azonos tartalmú, az érvénytelenség

jogkövetkezményének levonására és az ebből eredő igények érvényesítésére vonatkozó jogok átruházására irányuló megállapodás tartalmát, és arra a következtetésre jutott, hogy a kiegészített tartalmú szerződés már nem csupán engedményezési szerződésnek minősül, az jogátruházásra irányult. Ez állapítható meg a jelen perben csatolt megállapodással kapcsolatban is az alábbiak szerint.

[27] A Ptk. hatálybalépését követően a joggyakorlatban vitatott volt, hogy a Ptk. hatálybalépésekor már fennálló kötelemből eredő követelés engedményezésére – következésképpen az ezzel rokonítható jogátruházásra és szerződésátruházásra is – a rPtk. vagy a Ptk. rendelkezéseit kell-e alkalmazni. Ebben a kérdésben időközben a Kúria már több határozatában akként foglalt állást, hogy ilyen esetben a követelés engedményezésére, illetve a háromoldalú megállapodáson alapuló szerződésátruházásra a rPtk. rendelkezéseit kell alkalmazni {Kúria Pfv.IX.20.021/2019/9. – BH2021. 16., Pfv.VI.21.074/2017/12. – BH2018.193., a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény szerződésátruházási szabályainak érvényesüléséről hozott 7/2021. PJE határozat [37] pont}. Az e határozatokban kifejtettekből egyértelműen következik, hogy a jogátruházást is hasonlóan kell megítélni, azaz abban az esetben, ha a Ptk. hatálybalépését megelőzően kötött szerződésből fakadó egyes jogok átruházására kerül sor a Ptk. hatálybalépése után kötött megállapodás alapján, a jogátruházásra is a rPtk. szabályai az irányadók (Kúria Gfv.III.30.213/2023/4, Gfv.VI.30.254/2024/3.).

[28] A 10/2024. JEH indokolásának [95] pontja értelmében a Ptk. 6:202. § jogátruházási szabálya alkalmazásával egyenértékű jogi megoldásra a rPtk. hatálya alatti szerződések esetén – így az előzetes döntéshozatali eljárás alapját képező ügyben is – jogszerű lehetőség van. Amint arra a Kúria Gfv.30.213/2023/4. számú határozatában már rámutatott: nincs jogi akadálya annak, hogy a rPtk. hatálya alatt létrejött kölcsönszerződés érvénytelensége esetére a felek (az eredeti jogosult és kötelezett) olyan jogátruházó szerződést kössenek, amely kiterjed az érvénytelenség jogkövetkezményeivel kapcsolatos rendelkezési jogra is. A Jogegységi Panasz Tanács hozzáfűzte: a felek attól sincsenek elzárva, hogy az eredetileg engedményezést tartalmazó megállapodásukat az érvénytelenség jogkövetkezményeivel kapcsolatos rendelkezési jogra vonatkozó jogátruházással egészítsék ki, de nincs akadálya a teljes jogosulti szerződéses pozícióban beálló jogutódlást eredményező szerződésátruházásban (Ptk. 6:208. §) való megállapodásnak sem. Ezt a rPtk. hatálya alatti szerződések esetén egyrészről speciális jogszabályi rendelkezések tették lehetővé, másrészt – ugyancsak a szerződéses szabadság elvéből levezetve – a bírói gyakorlat fogadta el megfelelő szerződéskomplexum útján {7/2021. PJE [9]-[10]}.

[29] A Kúria 10/2024. JEH-ben is hivatkozott Gfv.III.30.213/2023/4. számú határozata a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétételre került, ezért az a Kúria ítélező tanácsaira nézve kötelező. A Kúria az abban írtakkal azonosan foglalt állást az időközben meghozott Gfv.VI.30.254/2024/3. számú, szintén közzétett határozatában is. A Kúria jelen ügyben eljáró tanácsa e határozatokban foglaltakkal maradéktalanul egyetért, azoktól a Bszi. 32. § (1) bekezdés b) pontja alapján jogkérdésben nem kíván eltérni.

[30] A perbeli megállapodás tehát jogátruházásnak minősül, ami a Kúria Gfv.VI.30.087/2021/7., illetve Gfv.VI.30.183/2021/4. számú határozataiban írtak szerint alkalmas arra, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonására és abból fakadó igények érvényesítésére vonatkozó jogot a felperes megszerezze. Erre tekintettel téves a másodfokú bíróság felperes perbeli legitimációjának hiányát megállapító álláspontja, mert a felperes a kétoldalú jogátruházó szerződés alapján az érvénytelenség jogkövetkezményeivel kapcsolatos rendelkezési jogot is megszerezte, így az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonásához fűződő jogi érdeke is fennáll.

[31] Jogsabálysértő ezért a felperes másodlagos keresetének az elutasítása a felperes keresetösségi jogának hiányára alapítottan.

[32] A Kúria mindezekre figyelemmel a jogerős ítéletet a Pp. 424. § (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot a perfelvételi tárgyalástól új eljárásra, új határozat hozatalára utasította.

[33] A Kúria rögzíti: a felperes elsődleges keresetét elutasító elsőfokú bírósági ítélet – erre irányuló fellebbezés hiányában – jogerős lett, a megismételt eljárásban ezért az elsőfokú bíróságnak a felperes másodlagos kereseti kérelmét és az alperesnek a másodlagos kereset jogalapjával és összecszerűségével szemben felhozott védekezését kell érdemben elbírálnia.

[34] A Kúria a Pp. 424. § (4) bekezdése alapján csak megállapította a peres felek felülvizsgálati eljárásban felmerült költségét – a felperes esetében a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés a) pontja alapján, – annak viseléséről a megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak kell döntenie. Az alperesnek és a beavatkozónak a felülvizsgálati eljárásban – felszámított – költsége nem merült fel, a Kúria azért annak megállapításáról a Pp. 81. § alapján nem dönthetett.

[35] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 405. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 376. § (1) bekezdés a) pontja alapján tárgyaláson bírálta el.

[36] A Kúria végzése ellen a felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés d) pontja zárja ki.

A döntés elvi tartalma

Engedményezés eredményeképpen nem szállnak át az engedményesre a rá átruházott követelés alapjául szolgáló szerződés érvénytelensége esetén az érvénytelenség jogkövetkezményeinek bíróság általi alkalmazására irányuló jognyilatkozatok megtételéhez fűződő jogok.

A felek attól nincsenek elzárva, hogy az eredetileg engedményezést tartalmazó megállapodásukat az érvénytelenség jogkövetkezményeivel kapcsolatos rendelkezési jogra vonatkozó jogátruházással egészítsék ki.

Záró rész

Budapest, 2025. április 15.

dr. Hajdu Edit s.k. a tanács elnöke, dr. Osztovits András s.k. előadó bíró, dr. Darákné dr. Nagy Szilvia s.k. bíró, dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. bíró, dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró